

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΟΔΟΝΤΩΤΩΝ ΤΡΟΧΩΝ ΜΕ ΠΛΑΓΙΟΥΣ ΟΔΟΝΤΕΣ

Απαραίτητα δεδομένα : αριθμός στροφών κινητήριου τροχού (πινιόν) n_1 [rpm]
αριθμός στροφών συνεργαζόμενου τροχού n_2 [rpm]
ισχύς κινητήριου τροχού P_1 [KW] ή ισχύς συνεργαζόμενου τροχού P_2 [KW]

1. Πρόχειρος υπολογισμός αρχικής διαμέτρου πινιόν

Η αρχική διάμετρος του πινιόν (d_1) υπολογίζεται προσεγγιστικά από τον τύπο :

$$d_1 \cong \frac{20500}{\sigma_{HI}} \sqrt[3]{\frac{P_1 \sigma_{HI}}{\psi_d n_1} \frac{i+1}{i}} \quad \text{σε mm} \quad (1)$$

όπου : ψ_d λόγος πλάτους προς διάμετρο από σχήμα 1-50 (σελ 78)

σ_{HI} δυναμική αντοχή του υλικού του πινιόν σε πίεση επιφάνειας από πίνακα 1-9 (σελ.80)

$i=n_1/n_2$ σχέση μετάδοσης

Παρατηρήσεις :

α. Αν δίνεται η ισχύς στον συνεργαζόμενο τροχό P_2 , η ισχύς του πινιόν P_1 υπολογίζεται από τη σχέση

$$P_1 = P_2 / \eta_{ολ} \quad \text{σε KW} \quad (2)$$

όπου $\eta_{ολ}$ ο ολικός βαθμός απόδοσης της μετάδοσης, ο οποίος υπολογίζεται στο βήμα 11.

β. Αν δίνεται η απόσταση των αξόνων a (mm) τότε η αρχική διάμετρος του πινιόν δίνεται από τη σχέση :

$$d_1 = \frac{2a}{i+1} \quad \text{σε mm} \quad (3)$$

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να επιλεγεί για το πινιόν ένα υλικό του οποίου η δυναμική αντοχή σε πίεση επιφάνειας να ικανοποιεί τη σχέση :

$$\sigma_{HI} \geq 1000 \sqrt{\left(\frac{205}{d_1}\right)^3 \frac{P_1}{\psi_d n_1} \frac{i+1}{i}} \quad (4)$$

2. Επιλογή αριθμού οδόντων τροχών

Υπολογίζεται η περιφερειακή ταχύτητα v από τη σχέση :

$$v = \frac{\pi d_1 n_1}{60000} \quad \text{σε m/sec} \quad (5)$$

και συναρτήσει αυτής επιλέγεται ο αριθμός των οδόντων του πινιόν z_1 από την σελίδα 77.

(για την επιλογή του κατάλληλου αριθμού z_1 καλό είναι να κάνουμε μερικές δοκιμές για τον υπολογισμό του αριθμού των οδόντων του συνεργαζόμενου τροχού z_2 σύμφωνα με την σχέση $z_2 = i z_1$, και να επιλέξουμε τον αριθμό z_1 που θα δώσει την τιμή του z_2 όσο γίνεται πιο κοντά σε ακέραιο αριθμό)

Οι αριθμοί z_1 και z_2 δεν πρέπει να έχουν κοινό διαιρέτη

3. Έλεγχος αρχικής διαμέτρου πινιόν

Η αρχική διάμετρος του πινιόν πρέπει να ικανοποιεί τις παρακάτω σχέσεις

για πινιόν με σφήνα στον άξονά του

$$d_1 \geq \frac{1,8d_{sh1}z_1}{z_1 - 2,5} \quad (6)$$

για πινιόν ολόσωμο με τον άξονά του

$$d_1 \geq \frac{1,1d_{sh1}z_1}{z_1 - 2,5} \quad (7)$$

Η διάμετρος d_{sh1} του άξονα του πινιόν μπορεί να προσδιοριστεί προσεγγιστικά από τη σχέση :

$$d_{sh1} \cong C_2 \sqrt[3]{\frac{C_B P_1}{n_1}} \quad \text{σε mm} \quad (8)$$

όπου C_B συντελεστής λειτουργίας από πίνακα 1-8 (σελ.76)
 C_2 συντελεστής υλικού από σελίδα 75.

4. Υπολογισμός modul

Το μετωπικό modul των οδοντωτών τροχών δίνεται από τη σχέση :

$$m_t = \frac{d_1}{z_1} \quad \text{σε mm} \quad (9)$$

Επιλέγοντας μια τιμή της γωνίας β μεταξύ 8^0 και 25^0 , υπολογίζουμε το κάθετο modul σύμφωνα με τη

σχέση :

$$m_n = m_t \sigma \nu \beta \quad \text{σε mm} \quad (10)$$

Αν δεν είναι τυποποιημένο τυποποιείται στην **αμέσως μεγαλύτερη τιμή** από τον πίνακα 1-1 (σελ.20).
 Στη συνέχεια υπολογίζεται το μετωπικό modul από τη σχέση :

$$m_t = \frac{m_n}{\sigma \nu \beta} \quad \text{σε mm} \quad (11)$$

χρησιμοποιώντας την **τυποποιημένη** τιμή του m_n .

5. Ακριβής υπολογισμός αρχικής διαμέτρου πινιόν

Η ακριβής τιμή της αρχικής διαμέτρου δίνεται από τη σχέση :

$$d_1 = m_t z_1 \quad \text{σε mm} \quad (12)$$

με την τιμή του modul m_t που βρέθηκε από τη σχέση (12).

6. Υπολογισμός πλάτους πινιόν

Το πλάτος b_1 του πινιόν υπολογίζεται από τη σχέση :

$$b_1 \cong \psi_d d_1 \quad \text{σε mm} \quad (13)$$

ή από τη σχέση :

$$b_1 \cong 3,5 \frac{m_t}{\sigma \nu \beta} \quad \text{σε mm} \quad (14)$$

7. Υπολογισμός στοιχείων συνεργαζόμενου τροχού

Τα στοιχεία του συνεργαζόμενου τροχού υπολογίζονται από τις σχέσεις :

αριθμός οδόντων

$$z_2 = iz_1 \quad (15)$$

$$\text{αρχική διάμετρος} \quad d_2 = m_t z_2 \quad \text{σε mm} \quad (16)$$

$$\text{πλάτος} \quad b_2 = b_1 - 5 \quad \text{σε mm} \quad (17)$$

8. Υπολογισμός δυνάμεων

$$\text{Στρεπτική ροπή στο πινιόν :} \quad T_1 = 9550 \frac{P_1}{n_1} \quad \text{σε Nm} \quad (18)$$

$$\text{Περιφερειακή δύναμη} \quad F_t = \frac{2000T_1}{d_1} \quad \text{σε N} \quad (19)$$

$$\text{Ακτινική δύναμη} \quad F_r = \frac{F_t \varepsilon \phi \alpha}{\sigma \nu \beta} \quad \text{σε N} \quad (20)$$

όπου $\alpha = 20^\circ$

$$\text{Αξονική δύναμη} \quad F_\alpha = F_t \varepsilon \phi \beta \quad \text{σε N} \quad (21)$$

9. Έλεγχος οδόντων σε θραύση

Για τη συνολική ορθή τάση στη βάση του οδόντα του πινιόν πρέπει να ισχύει :

$$\sigma_{F1} = \frac{F_t}{b_1 m_n} K_A Y_{Fa1} Y_{Sa} Y_\varepsilon Y_\beta \leq \sigma_{FP1} \cong \frac{\sigma_{Fl1}}{S_F} \quad (22)$$

όπου :

σ_{F1} η συνολική ορθή τάση στη βάση του οδόντα του πινιόν σε N/mm²

K_A συντελεστής εφαρμογής από πίνακα 1-7 (σελ.69)

Y_{Fa1} συντελεστής μορφής από σχήμα 1-55 (σελ.86) για τον φανταστικό αριθμό οδόντων z_{n1}

$$\text{όπου} \quad z_{n1} \cong \frac{z_1}{\sigma \nu^3 \beta} \quad (23)$$

Y_{Sa} συντελεστής διόρθωσης της τάσης από σχήμα 1-56 (σελ.87)

$$Y_\varepsilon \quad \text{συντελεστής επικάλυψης από τη σχέση :} \quad Y_\varepsilon = 0,25 + \frac{0,75}{\varepsilon_\alpha} \quad (24)$$

όπου ο μετωπικός βαθμός επικάλυψης ε_α δίνεται από τη σχέση :

$$\varepsilon_\alpha = \varepsilon \sigma \nu^2 \beta \quad (25)$$

όπου ο βαθμός επικάλυψης ε βρίσκεται από το σχήμα 1-10 (σελ.28) χρησιμοποιώντας τον φανταστικό αριθμό οδόντων z_{n1} .

$$Y_\beta \quad \text{συντελεστής κλίσης από τη σχέση :} \quad Y_\beta = 1 - \varepsilon_\beta \frac{\beta}{120} \quad (26)$$

όπου ο βαθμός επικάλυψης λόγω κλίσης ε_β δίνεται από την σχέση :

$$\varepsilon_\beta = \frac{b_1 \eta \mu \beta}{m_n \pi} \geq 1 \quad (27)$$

Αν δεν ισχύει η παραπάνω ανισότητα τότε παίρνουμε μεγαλύτερο πλάτος b_1 ή μεγαλύτερη γωνία β .

σ_{FP1} η επιτρεπόμενη τάση στη βάση του οδόντα σε N/mm^2

σ_{F11} δυναμική αντοχή του υλικού του πινιόν σε από πίνακα 1-9 (σελ.80)

Παρατήρηση : Οι τιμές του πίνακα 1-9 αντιστοιχούν σε επαναλαμβανόμενη καμπτική καταπόνηση

Για αντιστρεφόμενη καμπτική καταπόνηση λαμβάνεται το 70% των τιμών του πίνακα..

S_F συντελεστής ασφάλειας : $S_F=3$ για συνεχή λειτουργία

$S_F=2$ για διακεκομμένη λειτουργία

Για τον συνεργαζόμενο τροχό ισχύει αντίστοιχη σχέση με την (22) αλλά μπορούμε να υπολογίσουμε

την τάση σ_{F2} και από τη σχέση :

$$\sigma_{F2} = \sigma_{F1} \frac{Y_{Fa2} b_1}{Y_{Fa1} b_2} \quad (28)$$

όπου Y_{Fa2} από πίνακα 1-55 (σελ. 86) χρησιμοποιώντας τον φανταστικό αριθμό οδόντων z_{n2} από τη

σχέση :

$$z_{n2} = \frac{z_2}{\sigma v^3 \beta} \quad (29)$$

Παρατήρηση : Αν ο συνεργαζόμενος τροχός είναι από το ίδιο υλικό με το πινιόν δεν απαιτείται έλεγχος γι' αυτόν.

10. Έλεγχος οδόντων σε πίεση επιφάνειας

Για την πίεση επιφάνειας στα σημεία επαφής των οδόντων πρέπει να ισχύει η σχέση :

$$\sigma_H = \sqrt{\frac{F_t}{bd_1} \frac{i+1}{i} K_A Z_H Z_M Z_\varepsilon Z_\beta} \leq \sigma_{HP} = \frac{\sigma_{Hl}}{S_H} \quad (30)$$

όπου :

σ_H πίεση επιφάνειας στην κατατομή του οδόντα σε N/mm^2

b το μικρότερο πλάτος σε mm

K_A συντελεστής εφαρμογής από πίνακα 1-7 (σελ.69)

Z_H συντελεστής ζώνης από σχήμα 1-59 (σελ.90)

Z_M συντελεστής υλικών σε $\sqrt{N/mm^2}$ από πίνακα 1-10 (σελ.91)

Z_ε συντελεστής επικάλυψης από το σχήμα 1-72 (σελ. 109)

όπου ε_α ο μετωπικός βαθμός επικάλυψης από τη σχέση(26) και

ε_β ο βαθμός επικάλυψης λόγω κλίσης από τη σχέση (28).

$Z_\beta = \sqrt{\sigma v \beta}$ συντελεστής κλίσης

σ_{HP} επιτρεπόμενη πίεση επιφάνειας για το ασθενέστερο υλικό σε N/mm^2

σ_{Hl} δυναμική αντοχή σε πίεση επιφάνειας του ασθενέστερου υλικού σε N/mm^2 από πίνακα 1-9 (σελ.80)

S_H συντελεστής ασφάλειας : $S_H=1,8$

11. Υπολογισμός ολικού βαθμού απόδοσης μετάδοσης

βαθμός απόδοσης επαφής οδόντων η_Z : για ακατέργαστους οδόντες $\eta_Z=0,97$

για κατεργασμένους οδόντες $\eta_Z=0,99$

βαθμός απόδοσης λόγω έδρασης η_L : για έδρανα κύλισης $\eta_L=0,98$

για έδρανα ολίσθησης $\eta_L=0,96$

βαθμός απόδοσης λόγω δακτυλίων στεγανότητας και λίπανσης η_D : $\eta_D=0,98$

Ο ολικός βαθμός απόδοσης της μετάδοσης δίνεται από τη σχέση :

$$\eta_{ολ} = \eta_Z \eta_{L1} \eta_{L2} \eta_{D1} \eta_{D2} \quad (31)$$

